

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๒)
กิตติกรรมประกาศ	(๔)
สารบัญ	(๑)
สารบัญแผนภูมิ	(๘)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญภาพ	(๘)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๕)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๑๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๑๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๑๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๑๓
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๔
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๒๕
๑.๘ ประโยชน์ที่จะได้รับ	๒๕
บทที่ ๒ ศึกษาชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ตามแนวพุทธธรรมในภาคกลางตอนบน เพื่อชุมชนที่ยั่งยืน	๓๐
๒.๑ ความหมายและความสำคัญของชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์	๓๐
๒.๑.๑ ความหมาย	๓๐
๒.๑.๑.๑ ความหมายตามหลักทั่วไป	๓๐
๒.๑.๑.๒ ความหมายตามหลักทฤษฎีหรือวิชาการ	๓๑
๒.๑.๒ ความสำคัญ	๓๔
๒.๑.๒.๑ ความสำคัญด้านส่วนบุคคล	๓๔

๒.๒.๒.๒ ความสำคัญด้านส่วนรวม	๓๕
๒.๒ สภาพชีวิตของชุมชนเกษตรกรรมในภาคกลางตอนบน	๓๖
๒.๒.๑ วิถีชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์	๓๖
๒.๒.๑.๑ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๓๘
๒.๒.๑.๒ จังหวัดสระบุรี	๔๑
๒.๒.๑.๓ จังหวัดอ่างทอง	๔๕
๒.๒.๒ จุดแข็งของการดำรงชีวิต	๔๖
๒.๒.๒.๑ ปัญหา	๔๘
๒.๒.๒.๒ อุปสรรค	๔๘
๒.๒.๒.๓ โอกาส	๔๙
๒.๒.๓ จุดอ่อนของการดำรงชีวิต	๔๙
๒.๒.๓.๑ ปัญหา	๕๐
๒.๒.๓.๒ อุปสรรค	๕๐
๒.๒.๓.๓ โอกาส	๕๐
๒.๓ ปัญหาคุณภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ในภาคกลางตอนบน	๕๑
๒.๓.๑ ความหมายและความสำคัญของคุณภาพชีวิต	๕๑
๒.๓.๑.๑ ความหมาย	๕๑
๒.๓.๑.๒ ความสำคัญ	๕๕
๒.๓.๒ ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	๕๖
๒.๓.๒.๑ เศรษฐกิจครัวเรือน	๕๖
๒.๓.๒.๒ เศรษฐกิจทั่วไป	๖๒
๒.๓.๓ ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสังคม	๖๔
๒.๓.๓.๑ สังคมภายใน	๖๔
๒.๓.๓.๒ สังคมภายนอก	๖๕
๒.๓.๔ ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	๖๖
๒.๓.๔.๑ สิ่งแวดล้อมในชนบท	๖๖
๒.๓.๔.๒ สิ่งแวดล้อมทั่วไป	๖๒
๒.๓.๕ ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านการพัฒนา	๖๗
๒.๓.๕.๑ พัฒนาร่างกาย	๖๗
๒.๓.๕.๒ พัฒนาจิตใจ	๖๔

๒.๓.๖ ปัญหาคุณภาพชีวิตด้านนโยบายของรัฐ	๓๕
๒.๓.๖.๑ นโยบายด้านการเกษตร	๓๕
๒.๓.๖.๒ นโยบายด้านเกษตรอินทรีย์	๓๖
๒.๓.๖.๓ นโยบายด้านคุ้มครองเกษตรกร	๘๒
๒.๔ ประสิทธิภาพเศรษฐกิจพอเพียง	๕๐
๒.๔.๑ องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๕๑
๒.๔.๑.๑ ความพอประมาณ	๕๑
๒.๔.๑.๒ ความมีเหตุผล	๕๑
๒.๔.๑.๓ ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๕๒
๒.๔.๒ เงื่อนไขปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๕๒
๒.๔.๒.๑ เงื่อนไขคุณธรรม	๕๒
๒.๔.๒.๒ เงื่อนไขหลักวิชา	๕๓
๒.๔.๒.๓ เงื่อนไขชีวิต	๕๓
๒.๔.๓ หลักการและแนวทางด้านการผลิต	๕๓
๒.๔.๓.๑ การผลิตตามเงื่อนไขปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๕๓
๒.๔.๓.๒ การผลิตตามหลักทฤษฎีใหม่	๕๔
๒.๔.๔ หลักการและแนวทางด้านการตลาด	๕๓
๒.๔.๔.๑ การลงทุน	๕๓
๒.๔.๔.๒ มีเป้าหมาย	๕๓
๒.๔.๕ หลักการและแนวทางด้านการบริโภค	๕๘
๒.๔.๕.๑ บริโภคแบบพอประมาณ	๕๘
๒.๔.๕.๒ บริโภคแบบมีเหตุผล	๕๘
๒.๔.๕.๓ บริโภคแบบมีภูมิคุ้มกัน	๕๘
๒.๔.๖ ข้อควรระวัง	๕๘
๒.๔.๗ ผลดีที่เกิดจากการทำศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๕๕
๒.๔.๘ ผลการสัมภาษณ์	๕๕
๒.๔.๘.๑ เกษตรกรที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๕๕
๒.๔.๘.๒ เกษตรกรที่จังหวัดสระบุรี	๕๕
๒.๔.๘.๓ เกษตรกรที่จังหวัดอ่างทอง	๕๕

๒.๔.๕ วิเคราะห์เอกสาร	๑๐๐
๒.๔.๑๐ เป้าประสงค์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๑๐๑
๒.๔.๑๑ การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง	๑๐๑
๒.๕ แนวคิดทฤษฎีเกษตรกรรมอินทรีย์	๑๐๒
๒.๕.๑ ทฤษฎีเกษตรกรรมอินทรีย์แบบดั้งเดิม	๑๐๕
๒.๕.๑.๑ ความเป็นมา	๑๐๖
๒.๕.๑.๒ ความหมาย	๑๐๘
๒.๕.๑.๓ ประเภท	๑๑๕
๒.๕.๑.๔ แนวคิดหลัก	๑๒๐
๒.๕.๒ ทฤษฎีเกษตรกรรมอินทรีย์แบบใหม่	๑๒๑
๒.๕.๒.๑ ความเป็นมา	๑๒๑
๒.๕.๒.๒ ความหมาย	๑๒๕
๒.๕.๒.๓ ประเภท	๑๓๑
๒.๕.๒.๔ แนวคิดหลัก	๑๔๒
๒.๕.๓ สัมภาษณ์เกษตรกรอินทรีย์	๑๓๔
๒.๕.๓.๑ เกษตรกรรมอินทรีย์พระนครศรีอยุธยา	๑๓๕
๒.๕.๓.๒ เกษตรกรรมอินทรีย์จังหวัดสระบุรี	๑๓๕
๒.๕.๓.๓ เกษตรกรรมอินทรีย์จังหวัดอ่างทอง	๑๓๖
๒.๖ สรุปสาระ	๑๓๖
บทที่ ๓ ศึกษาคุณภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ตามแนวพุทธธรรมเพื่อชุมชนที่ยั่งยืน	
ในพื้นที่ภาคกลางตอนบน	๑๘๐
๓.๑ ความหมายและความสำคัญของคุณภาพชีวิตแนวพุทธ	๑๘๐
๓.๑.๑ ความหมาย	๑๘๐
๓.๑.๒ ความสำคัญ	๑๘๑
๓.๑.๒.๑ ความสำคัญตามหลักพุทธธรรม	๑๘๒
๓.๒ คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจแนวพุทธ	๑๘๓
๓.๒.๑ เกษตรกรรมอินทรีย์แบบพุทธศาสนา	๑๘๓
๓.๒.๑.๑ ความเป็นมา	๑๘๓
๓.๒.๑.๒ ความหมาย	๑๘๔

๓.๒.๑.๓ ประเภท	๑๘๔
๓.๒.๑.๔ แนวคิดหลัก	๑๘๕
๓.๓ หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	๑๘๘
๓.๓.๑ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางนา ๔	๑๘๘
๓.๓.๑.๑ การพัฒนาด้านกายภาพ	๑๘๘
๓.๓.๑.๒ การพัฒนาด้านสังคม	๑๙๐
๓.๓.๑.๓ การพัฒนาด้านจิตใจ	๑๙๑
๓.๓.๑.๔ การพัฒนาด้านปัญญา	๑๙๑
๓.๓.๒ หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ	๒๐๐
๓.๓.๒.๑ เศรษฐกิจครัวเรือนแนวพุทธ	๒๐๐
๓.๓.๒.๒ ครัวเรือนที่มีคุณธรรม	๒๐๑
๓.๓.๒.๓ หลักการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ	๒๐๒
๓.๓.๒.๔ เกณฑ์ชี้วัดระบบเศรษฐกิจทางสายกลาง	๒๐๔
๓.๓.๓ หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสังคม	๒๐๘
๓.๓.๓.๑ สังคมภายใน	๒๐๘
๓.๓.๓.๒ สังคมภายนอก	๒๑๐
๓.๓.๔ หลักพุทธธรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	๒๑๒
๓.๓.๔.๑ สิ่งแวดล้อมในชนบท	๒๑๒
๓.๓.๕ อริยมรรค : หลักการและวิธีปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต	๒๑๕
๓.๓.๕.๑ หลักการอริยมรรค	๒๑๕
๓.๓.๕.๒ วิธีการปฏิบัติตามแนวทางอริยมรรค	๒๑๗
๓.๓.๖ สัมภาษณ์เกษตรกรกรมอินทรี	๒๓๐
๓.๓.๖.๑ เกษตรกรกรมอินทรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๒๓๑
๓.๓.๖.๒ เกษตรกรกรมอินทรีในจังหวัดสระบุรี	๒๓๒
๓.๓.๖.๓ เกษตรกรกรมอินทรีในจังหวัดอ่างทอง	๒๓๔
๓.๔ สรุปสาระ	๒๓๖

บทที่ ๔ เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ตามแนวพุทธธรรม เพื่อชุมชนที่ยั่งยืนในพื้นที่ภาคกลางตอนบน	๒๘๐
๔.๑ วิเคราะห์ภาพรวมวิถีชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์	๒๘๐
๔.๑.๑ สภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์	๒๘๐
๔.๑.๑.๑ เกษตรกรมีจุดแข็งในการดำเนินชีวิต	๒๔๐
๔.๑.๑.๒ เกษตรกรมีจุดอ่อนของการดำเนินชีวิต	๒๔๓
๔.๑.๑.๓ เกษตรกรมีปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินชีวิต	๒๔๓
๔.๑.๑.๔ เกษตรกรมีโอกาสดำเนินชีวิต	๒๔๔
๔.๑.๒ คุณภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์	๒๔๔
๔.๑.๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ	๒๔๔
๔.๑.๒.๒ ด้านสังคม	๒๔๖
๔.๑.๒.๓ ด้านสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	๒๔๖
๔.๑.๓ หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ที่ยั่งยืน	๒๔๗
๔.๑.๓.๑ สัมมาวาจา เจริญชอบ	๒๔๗
๔.๑.๓.๒ สัมมากัมมันตะ กระทำชอบ	๒๔๗
๔.๑.๓.๓ สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ	๒๔๘
๔.๑.๓.๔ มัตตัญญูตา ความพอประมาณ	๒๔๘
๔.๒ การประยุกต์ใช้พุทธธรรมจากการสัมภาษณ์เกษตรกรอินทรีย์	๒๔๘
๔.๒.๑ สภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์	๒๔๘
๔.๒.๑.๑ สภาพการดำเนินชีวิตในอดีต	๒๔๘
๔.๒.๑.๒ สภาพการดำรงชีวิตในปัจจุบัน	๒๕๐
๔.๒.๒ คุณภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์	๒๕๑
๔.๒.๒.๑ คุณภาพชีวิตในอดีต	๒๕๑
๔.๒.๒.๒ คุณภาพชีวิตในปัจจุบัน	๒๕๒
๔.๒.๓ หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ที่ยั่งยืน	๒๕๒
๔.๒.๓.๑ ประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม	๒๕๒
๔.๒.๓.๒ ผลที่ได้จากการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม	๒๕๔

๔.๒.๔ แนวทางประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรม	๒๕๖
๔.๒.๔.๑ ประยุกต์ตามเศรษฐกิจ	๒๕๖
๔.๒.๔.๒ ประยุกต์ตามสังคม	๒๕๗
๔.๒.๔.๓ ประยุกต์ตามสิ่งแวดล้อม	๒๕๘
๔.๓ กระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเกษตรกรรมอินทรีย์ตามแนว วิถีพุทธที่ยั่งยืน	๒๕๘
๔.๓.๑ พัฒนาด้านชน	๒๕๘
๔.๓.๒ พัฒนาด้านประหยัด	๒๕๙
๔.๓.๓ พัฒนาด้านชื่อเสียง	๒๖๐
๔.๓.๔ พัฒนาด้านอดทน	๒๖๑
๔.๓.๕ พัฒนาด้านวินัย	๒๖๒
๔.๓.๖ พัฒนาด้านคุณธรรม	๒๖๒
๔.๔ สรุปสาระ	๒๖๔
บทที่ ๕ สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะ	๒๖๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๖๖
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๒๗๓
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย	๒๗๔
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	๒๗๔
บรรณานุกรม	๒๗๗
ภาคผนวก	๒๙๓
ก. จดหมายแจ้งเข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	๒๙๓
ข. เครื่องมือการทำวิจัย/แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกษตรกร/หมอดิน	๓๐๕
ค. ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิ พระพุทธศาสนากับเกษตรกร	๓๑๓
ง. ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	๓๕๑
ประวัติผู้วิจัย	๓๕๘

สารบัญแผนภูมิ/ตาราง/ภาพ

แผนภูมิที่	หน้า
แผนภูมิที่ ๑ : กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)	๒๖
แผนภูมิที่ ๒ : กรอบแนวความคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework)	๒๗
แผนภูมิที่ ๓ : กระบวนการวิจัย (Research Process)	๒๘
ตารางที่	
ตารางที่ ๑ : แสดงพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย	๑๓๒
ตารางที่ ๒ : แสดงพื้นที่ผลิตเกษตรอินทรีย์ไทย	๑๓๓
ภาพที่	
ภาพที่ ๑ : ตรา มกท. ตราของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.)	๑๔๓
ภาพที่ ๒ : โลโก้ IFOAM โลโก้ของสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ	๑๔๓
ภาพที่ ๓ : ตรา IFOAM ประกอบด้วยโลโก้ IFOAM และคำว่า “accredited”	
ตรา IFOAM	๑๔๔
ภาพที่ ๔ : ตรา มกท. ร่วมกับตรา IFOAM เป็นการรวมกันของตรา มกท.	
และตรา IFOAM	๑๔๔
ภาพที่ ๕ : ตราเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ของสหภาพยุโรป	๑๔๔
ภาพที่ ๖ : ตราเกษตรอินทรีย์แคนาดา ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน	
ของแคนาดา	๑๔๕
ภาพที่ ๗ : ตราเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา ตรารับรองเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน	
ของอเมริกา	๑๔๕
ภาพที่ ๘ : ตราเกษตรอินทรีย์ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกท. ของประเทศไทย	๑๔๖
ภาพที่ ๙ : กิจกรรมผู้วิจัยสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้ทรงคุณวุฒิ/หมอดิน	๓๕๒